

บทที่ 5 การวัดรายได้ ค่าใช้จ่าย และรายการปรับปรุงบัญชี

เค้าโครงเรื่อง

1. การบัญชีตามเกณฑ์เงินสดและเงินค้ำ
2. การปรับปรุงรายการบัญชีเมื่อสิ้นงวด
 - 2.1 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
 - 2.2 รายได้รับล่วงหน้า
 - 2.3 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
 - 2.4 รายได้ค้างรับ
 - 2.5 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ
 - 2.6 ค่าเสื่อมราคา
 - 2.7 วัสดุสำนักงาน
3. การแก้ไขข้อผิดพลาด
4. การจัดทำงบการเงิน
5. การกลับรายการ

สาระสำคัญ

1. การบัญชีตามเกณฑ์เงินสดถือว่า รายได้เกิดขึ้นเมื่อได้รับเงินสดและค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเมื่อจ่ายเงินสด ส่วนการบัญชีตามเกณฑ์เงินค้ำ ถือว่ารายได้เกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว และค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเมื่อกิจการได้รับประโยชน์หรือได้รับบริการแล้ว

2. กิจการปรับปรุงบัญชีเมื่อให้ยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ แสดงยอดที่ถูกต้อง ณ วันสิ้นงวด การปรับปรุงบัญชีจะบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป ก่อนรายการปิดบัญชี

3. ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ข้อผิดพลาดที่ไม่ต้องแก้ไขในสมุดรายวันทั่วไป กับข้อผิดพลาดที่ต้องแก้ไขในสมุดรายวันทั่วไป การแก้ไขกิจการต้องทราบรายการบัญชีที่ถูกต้องบันทึกอย่างไร และเดบิตบันทึกผิดไว้อย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้อง

4. งบการเงินของกิจการจำหน่ายสินค้า และกิจการบริการแบ่งเป็นงบดุลกับงบกำไรขาดทุน ในกรณีที่มีรายการปรับปรุงบัญชีเข้ามาเกี่ยวข้อง การจัดทำงบการเงินจะมีขึ้นหลังจากบันทึกรายการปรับปรุงบัญชี

5. การกลับรายการ คือ การบันทึกรายการตรงกันข้ามกับรายการเดิมที่ได้บันทึกไว้ จะกระทำในวันเปิดบัญชี (ต้นงวดถัดไป) รายการกลับบัญชีส่วนใหญ่เป็นการกลับรายการปรับปรุงได้แก่ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าที่ยังบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่าย และรายได้รับล่วงหน้าที่ยังบันทึกไว้เป็นรายได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เข้าใจหลักเกณฑ์วิธีการปรับปรุงวิธีและสามารถบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีทุกประเภทได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้สามารถระบุได้ว่าควรถือรายการใดเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบัน
3. เพื่อให้สามารถบันทึกรายการกลับบัญชีได้ถูกต้อง

งวดบัญชี (Accounting period) คือระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ ตั้งแต่วันเริ่มงวดบัญชี จนถึงวันสิ้นงวดบัญชีจะมีระยะเวลาเท่าไรก็ได้ เช่น 1 เดือน 3 เดือน หรือ 1 ปี ทุกสิ้นงวดบัญชีกิจการจะต้องจัดทำรายงานทางการเงินซึ่งแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ

1. การบัญชีตามเกณฑ์เงินสดและเกณฑ์คงค้าง (Cash Basis and Accrual Basis Accounting)

การบัญชีตามเกณฑ์เงินสดถือว่ารายได้เกิดขึ้นในงวดบัญชีซึ่งได้รับเงินสดและค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในงวดบัญชีซึ่งจ่ายเงินสด ส่วนการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างถือว่ารายได้เกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้รับเงินสดจริง และค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเมื่อกิจการได้รับประโยชน์หรือได้รับบริการแล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้จ่ายเงินสดจริง กิจการค้าส่วนใหญ่จะบันทึกตามเกณฑ์คงค้าง

ความจำเป็นที่ต้องมีรายการปรับปรุงก่อนจัดทำงบการเงิน

ความถูกต้องของผลการดำเนินงานขึ้นอยู่กับความถูกต้องของบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย การพิจารณารายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีปัจจุบันต้องพิจารณาที่บริการหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี กิจการอาจรับหรือจ่ายเงินสดสำหรับรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีหน้า หรือมีรายได้และค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นแล้วแต่กิจการยังไม่ได้รับหรือจ่ายเงินสดในงวดบัญชีปัจจุบันเมื่อสิ้นงวดบัญชีจึงจำเป็นต้องปรับปรุงรายได้และค่าใช้จ่ายให้เป็นของงวดบัญชีปัจจุบันก่อนจัดทำงบการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้นักศึกษาอธิบายว่าเหตุใดจึงต้องมีรายการปรับปรุงบัญชี

2. การปรับปรุงรายการบัญชีเมื่อสิ้นงวด

เมื่อสิ้นงวดบัญชีกิจการจะบันทึกรายการปิดบัญชีเพื่อคำนวณหากำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิและเพื่อให้ทราบฐานะการเงินของกิจการ ในการปิดบัญชีกิจการต้องพิจารณาว่ายอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในงบทดลองถูกต้องแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องกิจการต้องปรับปรุงบัญชี

การปรับปรุงบัญชีหมายถึง การแก้ไขยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ เช่น บัญชีรายได้ บัญชีค่าใช้จ่าย บัญชีสินทรัพย์และบัญชีหนี้สินให้ถูกต้องก่อนการจัดทำงบการเงิน

ประเภทของรายการปรับปรุง มีดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หมายถึงค่าใช้จ่ายที่กิจการจ่ายเงินไปแล้วแต่ยังไม่ได้รับประโยชน์ในงวดบัญชีปัจจุบัน เช่น ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า

การปรับปรุงค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ขึ้นอยู่กับวิธีการบัญชีที่ใช้บันทึกรายการจ่ายเงิน
ก. บันทึกรายการจ่ายเงินเป็นสินทรัพย์

ตัวอย่าง กิจการจ่ายค่าเบี้ยประกันสำหรับระยะเวลา 1 ปี จำนวน 2,400 บาท
 สัญญาประกัน เริ่มวันที่ 1 ตุลาคม 2536

รายการบัญชีเมื่อกิจการจ่ายเงินเป็นดังนี้

2536

ต.ค. 1 ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า 2,400-

เงินสด

2,400-

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 15

2536						
ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกัน	55	600	-		
	ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	17			600	-
	ปรับปรุงค่าเบี้ยประกัน 3 เดือน					

บัญชีค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า เป็นบัญชีประเภทสินทรัพย์ เมื่อสิ้นงวดกิจการต้อง
 ปรับปรุงค่าเบี้ยประกันส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบัน คือตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 31
 ธันวาคม จำนวน 600 บาท เมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทจะปรากฏดังนี้

ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า

17

2536				2536		
ต.ค. 1	เงินสด	2,400	-	ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกัน	รว.15
						600 -
						7

ค่าเบี้ยประกัน

55

2536						
ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกัน จ่ายล่วงหน้า	รว.15	600	-		

ข. บันทึกการจ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง กิจการจ่ายค่าเบี้ยประกันสำหรับระยะเวลา 1 ปี จำนวน 2,400 บาท สัญญาประกันเริ่มวันที่ 1 ตุลาคม 2536 รายการบัญชีเมื่อกิจการจ่ายเงินเป็นดังนี้

2536

ต.ค. 1	ค่าเบี้ยประกัน	2,400-	
	เงินสด		2,400-

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 15

2536					
ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	17	1,800	-	
	ค่าเบี้ยประกัน	55			1,800 -
	ปรับปรุงค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า 9 เดือน				

บัญชีค่าเบี้ยประกันเป็นบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย เมื่อสิ้นงวดกิจการต้องปรับปรุงค่าเบี้ยประกันส่วนที่จะเกิดประโยชน์ในงวดบัญชีถัดไป (9 เดือน) จำนวน 1,800 บาท เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทจะปรากฏดังนี้

ค่าเบี้ยประกัน

55

2536				2536			
ต.ค. 1	เงินสด	2,400	-	ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	รว.15	1,800 -

ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า

7

2536							
ธ.ค. 31	ค่าเบี้ยประกัน	รว.15	1,800	-			

2.2 รายได้รับล่วงหน้า หมายถึงรายได้ที่กิจการได้รับเงินมาแล้วในงวดปัจจุบัน แต่ยังไม่
 ได้ให้ประโยชน์หรือบริการแก่ลูกค้า จึงไม่ถือเป็นรายได้ในงวดปัจจุบัน เช่น ค่าเช่ารับล่วงหน้า
 ดอกเบี้ยรับล่วงหน้า

การปรับปรุงรายได้รับล่วงหน้าขึ้นอยู่กับวิธีการบัญชีที่ใช้บันทึกรายการรับเงิน

ก. บันทึกรายการรับเงินไว้เป็นหนี้สิน

ตัวอย่าง กิจการรับเงินค่าเช่าจำนวน 12,000 บาท สำหรับระยะเวลา 1 ปี เริ่มวันที่ 1
 เมษายน 2536 รายการบัญชีเมื่อกิจการได้รับเงินเป็นดังนี้

2536

เม.ย. 1 เงินสด 12,000-

ค่าเช่ารับล่วงหน้า 12,000-

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป		หน้า 16			
2536					
ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	24	9,000	-	
	ค่าเช่ารับ	48		9,000	-
	ปรับปรุงค่าเช่ารับ 9 เดือน				

บัญชีค่าเช่ารับล่วงหน้าเป็นบัญชีประเภทหนี้สิน เมื่อสิ้นงวดบัญชีกิจการต้องปรับปรุง
 ค่าเช่ารับส่วนที่เป็นรายได้ของงวดปัจจุบัน จำนวน 9,000 บาท (16 เม.ย. 36 - 31 ธ.ค.36)
 เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทจะเป็นดังนี้

		ค่าเช่ารับ				48	
2536				2536			
ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับ	53.16	9,000	-	เม.ย. 1	เงินสด	12,000 -

ค่าเช่ารับล่วงหน้า							24
2536							
ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	รว.16	9,000	-			

ข. บันทึกการรับเงินไว้เป็นรายได้

ตัวอย่าง กิจการรับเงินค่าเช่าจำนวน 12,000 บาท สำหรับระยะเวลา 1 ปี เริ่มวันที่ 1 เมษายน 2536 รายการบัญชีเมื่อกิจการได้รับเงิน เป็นดังนี้

2536

เม.ย. 1 เงินสด 12,000-

ค่าเช่ารับ 12,000-

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 16

2536						
ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับ	48	3,000	-		
	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	24			3,000	-
	ปรับปรุงค่าเช่ารับล่วงหน้า 3 เดือน					

บัญชีค่าเช่ารับเป็นบัญชีประเภทรายได้ เมื่อสิ้นงวดบัญชีกิจการต้องปรับปรุงค่าเช่ารับล่วงหน้าส่วนที่เป็นรายได้ของปีต่อไป (3 เดือน) จำนวน 3,000 บาท เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทจะเป็นดังนี้

ค่าเช่ารับ

48

2536					2536	
6.R. 31	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	รว.16	3,000	-	เม.ย. 1	เงินสด
						12,000 -

ค่าเช่ารับล่วงหน้า

24

				2536				
				ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับ	ร.16	3,000	-

2.3 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หมายถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชีปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน เช่น เงินเดือนค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย แม้จะยังไม่ได้จ่ายเงินก็ถือเป็นค่าใช้จ่ายของงวดปัจจุบันและเป็นหนี้สินของกิจการด้วย

ตัวอย่าง กิจการค้างจ่ายค่าแรงงานแก่พนักงาน สำหรับเดือนธันวาคม 2536 จำนวน 6,000 บาท

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 16

2536								
ธ.ค. 31	ค่าแรงงาน			55	6,000	-		
	ค่าแรงงานค้างจ่าย			25			6,000	-
	ปรับปรุงค่าแรงงานค้างจ่าย							

เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท จะเป็นดังนี้

ค่าแรงงาน

55

2536								
ธ.ค. 31	ค่าแรงงานค้างจ่าย	ร. 16	6,000	-				

ค่าแรงงานค้างจ่าย

25

				2536				
				ธ.ค. 31	ค่าแรงงาน	ร. 16	6,000	-

2.4 **รายได้ค้างรับ** หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชีปัจจุบันแต่กิจการยังไม่ได้รับเงิน เช่น ค่าเช่าค้างรับ ดอกเบี้ยค้างรับ ถึงแม้จะยังไม่ได้รับเงินก็ต้องถือเป็นรายได้ในงวดปัจจุบันและถือเป็นสินทรัพย์ของกิจการด้วย

ตัวอย่าง กิจการยังไม่ได้รับค่าเช่าของเดือนธันวาคม 2536 จำนวน 1,500 บาท
รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 จะเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป				หน้า 16	
2536					
ธ.ค. 31	ค่าเช่าค้างรับ	16	1,500	-	
	ค่าเช่ารับ	48			1,500 -
	ปรับปรุงค่าเช่าค้างรับ				

เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทแล้ว เป็นดังนี้

ค่าเช่าค้างรับ				16	
2536					
ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับ	ธ.ค.16	1,500		

ค่าเช่ารับ				48	
				2536	
				ธ.ค. 31	ค่าเช่าค้างรับ
					ธ.ค.16
					1,500

2.5 **ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ**

เมื่อกิจการขายสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าเป็นเงินเชื่อ กิจการอาจจะไม่สามารถเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ครบถ้วนลูกหนี้ที่ไม่สามารถเก็บเงินได้เรียกว่า “หนี้สูญ” กิจการจึงต้องทำการประมาณจำนวนหนี้สูญขึ้นหรือเรียกว่าการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เพื่อให้ลูกหนี้ในงบดุลแสดงจำนวนที่กิจการคาดว่าจะเก็บเงินได้

การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมี 2 วิธีคือ

- (1) ประมาณจากยอดขายเชื่อสุทธิ
- (2) ประมาณจากยอดลูกหนี้สิ้นปี

(1) **ประมาณจากยอดขายเชื่อสุทธิ** กิจการสามารถคำนวณหายอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญได้จากการนำอัตราค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญคูณกับยอดขายเชื่อสุทธิ (ขาย-รับคืน-ส่วนลดจ่าย) โดยไม่ต้องคำนึงถึงยอดคงเหลือเดิมของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ตัวอย่าง กิจการแห่งหนึ่งขายสินค้าเป็นเงินเชื่อในปี 2533 จำนวน 400,000 บาท ปี 2534 จำนวน 480,000 บาท และปี 2535 จำนวน 600,000 บาท กิจการประมาณหนี้สูญจากยอดขายเชื่อในอัตราร้อยละ 1 มีลูกหนี้ที่ตัดบัญชีเป็นหนี้สูญในปี 2534 จำนวน 3,800 บาท และปี 2535 จำนวน 5,200 บาท

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2533 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป				หน้า 16	
2533					
ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	58	4,000	-	
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13.1			4,000 -
	ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 1 % ของยอดขายเชื่อ				

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท เป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ				48	
2536					
ธ.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้ สงสัยจะสูญ	53.16	4,000	-	

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ				13.1	
			2536		
	ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	ธ.ค. 31
				ธ.ค. 31	ธ.ค. 31
				ธ.ค. 31	ธ.ค. 31

การตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญ และการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของปี 2534 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 24

2534					
ต.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13.1	3,800	-	
	ลูกหนี้	13			3,800
	ตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญ				
ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	58	4,800	-	
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13.1			4,801
	ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ % ของยอดขายเชื่อ				

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทเป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ

58

2534							
ธ.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้ สงสัยจะสูญ	ธว. 24	4,800	0			-

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

13.1

2533					2533		
ธ.ค. 31	ยอดยกไป	✓	4,000	-	ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	ธว.16
2534					2534		
ต.ค. 31	ลูกหนี้	63.24	3,800	-	ม.ค. 1	ยอดยกมา	✓
					ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	ธว.24

ลูกหนี้

13

2534							
ต.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ธว.24	3,800	-			

การตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญและการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปี 2535 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 31

2535						
ก.ข. 30	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ลูกหนี้ ตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญ	13.1 13	5,200	-	5,200	-
ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 1% ของยอดขายเชื่อ	58 13.1	6,000	-	6,000	-

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท เป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ

58

2535						
ธ.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ธ.ค.31	6,000	-		

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

13.1

2533				2533		
6.f1.31	ยอดยกไป	✓	4,000	-	ธ.ค.31	หนี้สงสัยจะสูญ
2534				ธ.ค.31	หนี้สงสัยจะสูญ	ธ.ค.31
w.f1.31	ลูกหนี้	ธ.ค.24	3,800		p.j.f1	ยอดยกมา
ธ.ค. 31	ยอดยกไป	✓	5,000	-	ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ
			8,800	-		
2535				2535		
ก.ข. 30	ลูกหนี้	ธ.ค.31	5,200	-	ม.ค.1	ยอดยกมา
					ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ

ลูกหนี้

13

				2535				
				ก.ย. 30	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ร.ว.31	5,200	-

(2) ประมาณจากยอดลูกหนี้สิ้นปี กิจการสามารถคำนวณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากการนำอัตราค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญคูณกับยอดลูกหนี้สิ้นปี โดยต้องคำนึงถึงยอดคงเหลือเดิมของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งกิจการต้องปรับปรุงตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นหรือลดลงให้เท่ากับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่คำนวณได้

ตัวอย่าง กิจการแห่งหนึ่งมียอดลูกหนี้สิ้นปี 2533 จำนวน 80,000 บาท สิ้นปี 2534 จำนวน 96,000 บาท และสิ้นปี 2535 จำนวน 120,000 บาท กิจการประมาณหนี้สูญร้อยละ 5 ของยอดลูกหนี้สิ้นปี มีลูกหนี้ที่ตัดบัญชีเป็นหนี้สูญในปี 2534 จำนวน 3,800 บาท และปี 2535 จำนวน 2,600 บาท

รายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2533 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 16

2533							
ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ		58	4,000	-		
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		13.1			4,000	-
	ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 5% ของยอดลูกหนี้สิ้นปี						

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท เป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ

58

2533							
ธ.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ร.ว.16	4,000	-			

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

13.1

				2533				
				ธ.ก. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	รว. 16	4,000	-

การตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญและการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปี 2534 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

24

2534							
ค.ก. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13.1	3,80				
	ลูกหนี้	13				3,80	
	ตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญ						
ธ.ก.31	หนี้สงสัยจะสูญ	58	4,60				
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13.1				4,60	
	ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 5% ของยอดลูกหนี้สิ้นปี						

คำนวณ

หนี้สงสัยจะสูญที่ต้องการ	4,800	บาท	(5% ของ 96,000 บาท)
หนี้สงสัยจะสูญเดิม (4,000-3,800)	<u>200</u>	บาท	
ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มอีก	<u><u>4,600</u></u>	บาท	

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท เป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ

58

2534								
บ.ก. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	รว.24	4,600					

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

13.1

2533				2533				
บ.ก. 31	หกดยกไป	✓	4,000	-	บ.ก.31	หนี้สงสัยจะสูญ	53.16	4,000 -
2534				2534				
ต.ก. 31	ลูกหนี้	รว.24	3,800	-	ม.ก.1	ขอดยกมา	✓	4,000 -
					บ.ก. 31	หนี้สงสัยจะสูญ	33.24	4,600

การตัดลูกหนี้เป็นหนี้สูญและการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปี 2535 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 31

2535								
ก.ย. 30	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ				13.1	5,200	-	
	ลูกหนี้				13			5,200 -
	ตัดบัญชีลูกหนี้เป็นหนี้สูญ							
บ.ก. 31	หนี้สงสัยจะสูญ				58	6,400	-	
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ				13.1			6,400 -
	ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 5% ของลูกหนี้สิ้นปี							

คำนวณ

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ต้องการ	6,000	บาท (5% ของ 120,000 บาท)
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเดิม (เดบิต)	<u>400</u>	บาท
∴ ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น	<u>6,400</u>	บาท